

Кърт Вонегът
Красиви къщи

Познавахме се със семейство Маклилан – Грейс и Джордж, от около две години. Те бяха първите съседи, които ни посетиха за „Добре дошли“ в селището.

Очаквах първият ни разговор да запъне след дежурните любезности, но не стана така. Грейс, с нейните умни и пъргави като на лястовица очи, намираше теми за разговор, който можеше да води с часове.

– Знаете ли – възбудено каза тя, – дневната ви може да стане направо мечта! Нали, Джордж? Не би ли се заел?

– Може – отвърна съпругът ѝ. – Ще стане хубава. Добре.

– Просто изстържете боядисаната дървения – започна Грейс с присвити очи. – Облицовайте с естествено дърво. После малко байц... Тапицирайте дивана в ярко червено. Като червило, нали разбирате?

– Червено ли? – попита жена ми Ан.

– Червено! Не се плашете от цветовете!

– Ще се опитам – отвърна съпругата ми.

– Скрийте цялата стена с тези грозни малки прозорчета зад тъмнозелени завеси. Представяте ли си? Ще прилича на онази дневна от февруарския брой на „Твоят дом и градина“. Сигурно го помните.

– Изглежда съм го пропуснала – рече съпругата ми.

Вече преваляше август.

– Дали не беше в „Красота за дома“, а, Джордж?

– Не мога да си спомня – отвърна Джордж.

– Ще го потърся в моята документация. – Грейс стана неочаквано и без да я канят, започна да шари из къщата.

Влизаше от стая в стая, нарочваше по някоя мебел за Армията на спасението, откриваше фалшиви антики, прегазии големия – от стена до стена – килим, който бяхме поръчали най-напред и безапелационно отсече:

– Започнете с килима и вържете всичко останало около него. Той ще подскаже облика на целия долен етаж, ако се заемете.

– Хм – рече Ан.

– Надявам се, че сте чела „Основни грешки при килимите“ в юнския брой на „Красота за дома“.

– Да, разбира се – отвърна Ан.

– Чудесно. Значи няма нужда да ви казвам какви грешки стават, когато обзавеждането не се започне от килима. Джордж... А, той е още долу.

Мярнах Джордж на дивана в дневната, унесен в собствените си мисли.

Последвах Грейс и се опитах да сменя темата.

– Всъщност, вие сте ни съседни откъм север, нали така? А кой е от южната страна?

Грейс вдигна ръце от изненада.

– Не сте се запознали с тях... със семейство Дженкинс?! Джордж – провикна се тя, – интересуват се от семейство Дженкинс.

От интонацията ѝ се досетих, че южните ни съседни са някакви симпатични отрепки.

– Грейс, все пак хората са свестни – отвърна Джордж.

– Ух, Джордж – рече Грейс. – Нали ги знаеш Дженкинс. Симпатични са, но... – тя поклати глава и се разсмя.

– Но какво? – попитах аз.

Дали пък не са нудисти, наркомани или анархисти? Може би отглеждат хамстери?

– Дошли са тук в 1945 година – започна Грейс – веднага си купили два красиви стола „Баухаус“ и... – тя дигна рамене и млькна.

– И какво? – настоях аз.

Сигурно са ги поляли с мастило? Или са открили ролка от хилядарки в някой кух крак?

– И това е всичко... – продължи Грейс. – Спряли до там.

– Как така? – попита Ан.

– Не разбирате ли? Започват толкова красиво с тези столове и после край. До никъде.

– О, разбирам – рече бавно Ан, – всяко чудо за три дни. Това било значи.

– Не ги е срам! – казах аз.

Грейс не ме чу. Тя сновеше между дневната и трапезарията и всеки път, когато влизаше или излизаше от дневната, на едно и също място правеше скок. Отидох на въпросното място и няколко пъти подскочих, за да видя подът ли поддава или какво.

Тя се появи и ме погледна, изненадана.

– О!

– Сбърках ли нещо? – попитах аз.

– Просто не очаквах да ви видя тук.

– Съжалявам.

– Тук трябва да има стара обушарска масичка, нали разбирате.

Отстъпих встрани и гледах смутено как тя се навежда над несъществуващия обушарски тезгях. Мисля, че тогава за първи път Грейс ме изплаши и смеха ми пресекна.

– С едно, две отворени чекмеджета, в които да расте брашлян. Шик, нали? – тя пристъпяше около него, като внимаваше да не си удари краката и после тръгна нагоре. – Не възразявате да обиколя и там, може ли? – попита тя весело.

– Разбира се, вървете – каза Ан.

Джордж беше станал от дивана. За минута се загледа нагоре по стълбата, после вдигна празната си чаша.

– Ще позволите ли още малко?

– Извинявай, Джордж. Съвсем те забравихме. Разбира се, налей си. Бутилките са в трапезарията.

Той отиде право там и си наля солидна доза уиски.

– Плочките в банята въобще не подхождат на кърпите – обади се от горе Грейс.

Ан, която вървеше по дирите ѝ като домашна прислужница, намушено се съгласи.

– Разбира се.

Джордж вдигна чашата, смигна и я пресуши.

– Не ѝ се връзвай – каза той. – Само си приказва. Къщата ви е много хубава. На мен ми харесва, а и на нея също.

– Благодаря, Джордж. Страшно си мил.

Ан и Грейс слязоха отново, но Ан изглеждаше доста посърнала.

– Вие, мъжете ни смятате за глупачки, нали? – тя се усмихна съзаклятнически на Ан. – Въобще не разбират от какво се интересуват жените. За какво си говорехте, докато ние се забавлявахме горе?

– Казах му, че трябва да облепи с тапети дървенията и да направи драперии на ключалките – отвърна Джордж.

– М-м... – рече Грейс. – Време е да си ходим, скъпи.

Тя спря на входната врата.

– Хубава линия – рече. – Тези релефи трябва да се свалят с едно длето. Можете да я олекотите с бяла боя. Повече ще отговаря на стила ви.

– Много ни помагаш – каза Ан.

– Къщата е доста бохемска в сегашното си състояние – допълни Джордж.

– За бога – рече Грейс, – не мога да разбера как толкова много художници от мъжки пол успяват. Не съм срещала мъж, който има поне зрънце артистичност у себе си.

– Глупости – рече спокойно Джордж. После с изненада видях, че хвърли на Грейс ласкав и собственически поглед.

– Наистина къщата е направо дупка – рече мрачно Ан, след като семейството си беше тръгнало.

– Слушай, къщата е страхотна.

– Така е, но има нужда от доста работа. Не го съзнавах. Господи, представяш ли си каква е тяхната! Живеят тук от пет години, така каза тя. За пет години кой знай колко неща е направила. Съвършенство до последния гвоздей.

– Не е въпросът как изглежда отвън. Ан, тези неща така или иначе не са за теб.

Тя тръсна глава, сякаш да се разбуди.

– Не са, нали? Не обичам да се меря със съседите. Но в тази жена има нещо...

– Да върви по дяволите! По-добре да си опитаме къмета със семейство Дженкинс.

Ан се изсмя. Хипнозата на Грейс изчезваше.

– Да не си луд? Да дружим с онези несериозните, с двата стола?

– Ами ще се сприятелим, само ако се съгласят да си купят нов диван към столовете.

– При това не какъв да е, а в същия стил.

– Ако искат да сме приятели, не трябва да се плашат от ярките цветове и задължително да започнат обзавеждането от килимите.

– То се знае – енергично допълни Ан.

Мина обаче доста време, докато с Дженкинс се стигне дори до най-обикновено кимване. Грейс прекарваше голяма част от деня при нас. Почти всяка сутрин, когато тръгвах за работа, тя идваше натоварена с купчина мебелни списания и настояваше да ги разгледат с Ан, за да открият най-доброто решение за нашия конкретен проблем по обзавеждането.

– Сигурно са адски богати – рече една вечер Ан.

– Не мисля така – отвърнах аз. – Джордж има малък магазин за кожени изделия, но в него не влиза жив човек.

– Значи всеки цент отива за къщата.

– Сигурно. Защо смяташ обаче, че са богати?

– Да я чуеш как говори – сякаш парите нямат никакво значение! Без да ѝ мигне окото ти разправя за завеси от плат по десет долара метър.

Ремонтът на кухнята щял да струва само някакви си 15 хиляди, при това без камината от каменна зидария.

– Че какво е една кухня без зидана камина?

– И елипсовиден диван!

– Няма ли начин да я държиш настрана, Ан? Тя те уморява. Защо просто не ѝ кажеш, че си заета и нямаш време?

– Нямам сърце. Тя е мила, сърдечна, а е толкова самотна – рече безпомощно Ан. – Трудно е да я убедиш – въобще не чува какво ѝ говориш. Главата ѝ е пълна с планове, мостри, мебели, тапети...

– Опитай да смениш темата.

– Все едно да смениш течението на Мисисипи! Заговориш я за политика... тя се хваща за обзавеждането в Белия дом.

Телефонът извънтя и аз се обадох. Беше Грейс Макклилан.

– Да, Грейс?

– Ти търгуваш с офисно обзавеждане, нали?

– Точно така.

– Попадат ли ти стари кантонерки за папки?

– Да, колкото и да ми е неприятно.

– Ще ми намериш ли една?

Поразмислих за минута. Имах една дървена развалина, дето се готвех да хвърля на боклука. Казах ѝ за нея.

– О, това е чудесно! Четох една статия в последния брой на „Красив дом“ какво да правим със старите кантонерки. Ако ги облепиш с тапети и им теглиш един шеллак, ставали приказни. Искаш ли да видиш?

– Добре, добре. Утре вечер ще ти я докарам.

– Много си мил. Не бихте ли останали след това да пийнем по нещо?

Приех и затворих телефона.

– Е, дойде моментът – рекох аз. – Мария Антоанета най-сетне ни покани да разгледаме Версай.

– Боя се, че после нашата къща ще ни се види съборетина – каза Ан.

– Доброто обзавеждане не е най-важното в живота.

– Знам, знам. Само че да си стоеше у дома и да ми го повтаряше, докато тя е на гости.

На следващата вечер се прибрах с пикапа, а не с моята кола, за да мога да докарам на Грейс желаната мебел. Ан вече беше у тях, а Джордж излезе да ми помогне.

Кантонерката представляваше старомодно дъбово чудовище и от пъшкане и бутане не успях да обърна особено внимание на къщата,

докато най-сетне не оставихме товара в антрето.

Първото нещо, което забелязах, бяха две разпадащи се кантонерки за папки, които се мъдреха наблизо, без да са разкрасени с тапети или шеллак. Погледнах в дневната. Ан седеше на канапето със странна усмивка на лицето си. Оголените пружини на дивана стигаха до самия под. Светлината идваше главно от една единствена крушка в прашасал полилей с шест фасонги. От нея висеше кърпена с изолиран банд жица, която стигаше до ютията на гладачната дъска в средата на стаята.

На пода имаше само едно малко килимче, от тези, които обикновено се слагат в баните, а паркетът бе напълно занемарен. Навсякъде се стелеше прах, висяха паяжини. През прозорците едва се виждаше. Единствено на масата за кафе имаше някакъв ред. На нея лежах разтворени десетки дебели и лъскави мебелни списания.

Джордж изглеждаше нервен и по-затворен от всякога. Предполагих, че се притеснява от нашето присъствие. След като ни наля питиетата, той седна и потъна в мълчание.

За разлика от него, Грейс беше възбудена до крайност и поне на вид изпълнена с неудържима гордост. Сядаше, ставаше и пак сядаше безброй пъти в минута – като че танцуваше из стаята, описвайки ни как точно ще я предебелира. Опипваше с пръсти въображаемите материи, изтягаше се в плетения стол, който някой ден щеше да има, протягаше широко ръце, за да ни покаже дължината на дъбовия музикален шкаф с телевизор, радио, грамофон...

Тя плесна с ръце и затвори очи.

– Представяте ли си го? А?

– Просто прелест! – каза Ан.

– Всяка вечер ще посрещам Джордж с поднос студено мартини в кристална чаша. И с музика от грамофона. – Грейс приклепна пред мястото, където щеше да е шкафът, избра една плоча от нищото, сложи я на въображаемия диск, натисна несъществуващото копче и се отпусна в плетения стол. За мое голямо учудване тя почна да се люшка в такт с въображаемата музика.

След известно време и Джордж като че ли се разтревожи.

– Грейс! Ти заспиваш – опитваше се да звучи безгрижно, но личеше, че е сериозно притеснен.

Грейс поклати глава и лениво отвори очи.

– Не заспивам, а слушам.

– Стаята безспорно ще е чудесна – каза Ан, поглеждайки ме разтревожена.

Грейс скочи, заредена с нова енергия.

– А столовата! – тя нетърпеливо измъкна едно списание и почна да го прелиства. – Чакай, къде се дяна? Не, не това.

Тя остави списанието.

– Да, разбира се, снощи изрязох статията и я сложих в папката. Сещаш ли се, Джордж? Стъклената маса с поставките за цветя отдолу?

– А-ха.

– Точно за столовата – рече щастлива Грейс. – Поглеждаш през стъклото, а отдолу... мушкато, бегонии... Каквото ти хрумне!

Тя се запъти към кантонерките:

– Трябва да ги видите като ги боядисаме.

Ние с Ан я последвахме любезно и следяхме с очи как докосва с пръст стените на чекмеджетата, натъпкани с мостри на тапети, платове, бояджийски проби и листове от списания. Вече беше напълнила двете кантонерки и се канеше да се прехвърли на третата, която бях донесъл. Чекмеджетата имаха етикети – „Дневна“, „Кухня“, „Столова“ и т.н.

– Истинска документация – рекох аз на Джордж, който точно минаваше, държейки подноса с питиетата в ръка.

Той ме погледна втренчено сякаш се опитваше да разбере дали го майтапя или не.

– Така е – рече най-сетне той. – Има дори раздел за работилница, която иска да спретнем в мазето.

Той въздъхна и добави:

– Някой ден.

Грейс показа парче прозрачна синя материя.

– Това е платът на кухненските завеси за мивката и миялната машина. Водостойчива е и лесно се пере.

– Чудесна е – каза Ан. – Имаш миялна машина. Така ли?

– М-м? – усмихна се замечтано Грейс. – Не, но знам точно кой модел искам. Вече сме го решили, нали, Джордж?

– Да, скъпа.

– Някой ден... – рече Грейс щастлива, с ръце върху изрезките от списанията.

– Някой ден... – повтори Джордж.

Както вече казах, минаха две години, откакто се запознахме със семейство Маклилан. Ан с много грижа и любов измисли безобидни начини Грейс с нейните списания да не прекарва цялото си време у нас.

Създадохме си обаче приятелски навик един, два пъти в месеца да ходим у тях за по чашка.

Харесваше ми Джордж. Той ставаше приказлив и дружелюбен, когато се убедеше, че няма да закачаме жена му на тема обзавеждане, нещо, което повечето съседни с удоволствие правеха. Той обожаваше Грейс и не взимаше на сериозно нейните занимания, както беше проличало още на първата ни среща. Притесняваше се само, когато не познаваше хората, пред които съпругата му изнася коронното си представление. Сред приятелите не правеше нищо, което би я обезкуражило и убило нейните мечти.

Ан изтърпяваше еднопосочните разговори на Грейс като един вид коледна служба – слушаше търпеливо и тактично. Ние с Джордж не им обръщаме внимание и се забавлявахме с всичко друго, само не и вътрешно обзавеждане.

В тези разговори полека лека се разбра, че Джордж от години има финансови проблеми и нещата не се оправят. Оня „някой ден“, който Грейс очакваше от пет години, по думите на Джордж, всеки път се отлагаше с още един месец след получаване на поредния брой от мебелното списание. Според мен, точно това, а не Грейс, го караше да пие повече, отколкото му се полагаше.

Кантонерките ставаха все по-препълнени, а къщата на Макклилано ви западаше и западаше. Възторжените планове на Грейс обаче не сековаха нито за миг. Напротив, ставаха все по-пищни и от време на време трябваше да обикаляме с нея къщата, за да ни разказва как точно смята да я подреди.

Тогава им се случи нещо доста тъжно и доста хубаво. Тъжното беше, че Грейс се разболя от вирусна инфекция, която я принуди да остане в болницата два месеца. Хубавото беше, че Джордж получи малко парично наследство от един роднина, с който въобще не се познаваше.

Докато Грейс бе в болницата, Джордж често вечеряше с нас. В деня, когато получи наследството, мълчаливостта му изчезна напълно. За наша изненада сега той почна да говори за вътрешно обзавеждане с много плам и забравяйки всичко останало.

– Сега и ти си пусна мухата, Джордж – каза смеейки се Ан.

– Каква ти муха! Нали вече имам пари! Ще изненадам Грейс – когато се върне, къщата ще е точно такава, за каквато мечтаеше.

– Наистина ли, Джордж?

– Да, абсолютно!

Аз и Ан с удоволствие щяхме да му помогнем. Прегледахме

документацията на Грейс и открихме подробни описания на всяка стая, до преспапиетата и сапунарниците. Не беше лесно да се намерят тези детайли, но Джордж бе неизтощим, както и Ан, като при това парите не влизаха в сметката.

Времето беше всичко, а парите – нищо. Зидари, мазачи, електриджи и дърводелци работеха денонощно срещу допълнително заплащане. Ан, без да получава за това нищо, обикаляше магазините, за да се ускори мебелирането на къщата.

Два дни преди връщането на Грейс, наследството бе ликвидирано, а къщата изглеждаше великолепно. Джордж несъмнено се чувстваше най-щастливият и най-гордият съпруг на земята. Всичко бе изпълнено безпогрешно, с изключение на един малък, незначителен детайл. Ан не бе успяла да намери плат за калъфите на дивана в същия жълт тон, който Грейс си бе наумила за завесите в дневната. Ан трябваше да се примири с малко по-светъл нюанс. Ние с Джордж въобще не виждахме разликата.

После се прибра Грейс – весела, но слаба, опряна на ръката на Джордж. Беше късно следобяд и ние с Ан чакахме в дневната, буквално тръпнещи от вълнение. Докато Джордж подкрепяше Грейс по аляята към къщи, Ан припряно редеше в стъклена ваза наред масичката за кафе, купеният специално за посрещането букет червени рози.

Чухме как Джордж щракна ключалката, отвори вратата и семейство Маклилан застана на прага на своята къща – мечта.

– О, Джордж! – прошепна Грейс.

Пусна го и сякаш черпейки чудодейна сила от всичко наоколо, тръгна от стая в стая, оглеждайки онова, което я заобикаляше, тъй както по-рано го бе правила хиляди пъти. Този път обаче, тя беше безмълвна.

Върна се най-сетне в дневната и се отпусна на тъмносиния фотьойл.

Джордж намали до минимум грамофона и рече:

– Е?

Грейс въздъхна.

– Не бързай – рече тя. – Опитвам се да намеря най-точните думи.

– Харесва ли ти? – попита Джордж.

Грейс го погледна и се засмя колебливо.

– О, Джордж, разбира се, че ми харесва! Миличкият ми, чудесно е! Най-сетне съм си у дома. – Устните ѝ се разтрепериха и ние настъргнахме.

– Сбъркал ли съм нещо? – попита той с дрезгав глас.

- Свършил си страхотна работа. Толкова е чисто и красиво.
- Е, останало и да не е чисто – отвърна Джордж и плясна с ръце. – Сега ще можеш ли да пийнеш едно питие?
- Че защо не.
- Нас ни остави, Джордж – рекох аз. – Ние си тръгваме. Искахме просто да видим как ще реагира, когато влезе, но сега изчезваме.
- О, я зарежи... – започна Джордж.
- Не, наистина си тръгваме. Вие двамата трябва да останете сами. Всъщност... вие тримата с къщата.
- Не мърдайте от местата си – нареди Джордж и се втурна в ослепително бялата кухня за питиетата.
- Добре тогава – ще се измъкнем тихомълком – рече Ан и ние тръгнахме към входната врата. – Не ставай, Грейс.
- Щом наистина тръгвате, тогава довиждане – обади се Грейс от фотойола. – Не знам как да ви се отблагодаря.
- От години не се бях забавлявала толкова – отвърна Ан. Тя огледа гордо стаята, приближи се до масичката и побутна оттук оттам розите. – Единствено ме притесни цвета на калъфа и на завесите. Ти как ги намираш?
- Значи и ти си го забелязала, а, Ан? Дори нямаше да го спомена. Би било глупаво такава дреболия да ми развали радостта. – Тя леко се намръщи.
- Ан беше съкрушена.
- О, мила, дано да не си се разстроила.
- Не, разбира се, че не съм – каза Грейс. – Не ми е ясно защо се е получило така, но това няма никакво значение.
- Добре, ще ти обясня – рече Ан.
- Предполагам от нещо във въздуха.
- Във въздуха ли? – попита Ан.
- Как иначе? Този плат е пазил цвета си непроменен с години и после изведнъж за няколко седмици избелява.
- Джордж влезе със запотен леден шейкър.
- Ще останете за по едно бързо питие, нали?
- Ние с Ан взехме чашите нетърпеливо, изпълнени с благодарност.
- Скъпа, днес дойде новият брой на „Красота за дома“ – каза Джордж.
- Грейс едва повдигна рамене.
- Прочетеш ли един брой, все едно си изчел всичките. – Тя вдигна чашата си. – Желяя ви щастие, скъпи мои, и много благодаря за розите.

КРАЙ

© 1951 Кърт Вонегът
© 1994 Владимир Германов, превод от английски

Kurt Vonnegut
More Stately Mansions, 1951

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1265>]